

УДК 364.04

Корецька Тетяна Костянтинівна

*аспірант Львівського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентіві України*

ORCID: 0000-0003-4824-3151

e-mail: tetyana.koretska@gmail.com

**МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМ
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ РЕГІОНУ**

Досліджено сучасні підходи до реалізації регіональної соціальної політики. Акцентовано увагу на важливості програм соціального захисту населення при реалізації регіональної політики у соціальній сфері. Розроблено механізм забезпечення ефективності виконання програм соціального захисту населення, який охоплює основні напрями соціального захисту населення в регіоні.

Ключові слова: соціальна політика; соціальний захист населення; програма соціального захисту; механізм ефективності виконання програм соціального захисту; аудит виконання програм соціального захисту.

Постановка проблеми. Ефективне функціонування і динамічний розвиток ринкової економіки вирішально залежить від умов та механізмів відтворення людського капіталу, де основну роль відіграє система надійного соціального захисту населення. Вона враховує, з одного боку, забезпечення зайнятості та гідних умов праці для працездатного населення, а з іншого – гарантування достатнього захисту соціально незахищених верств населення державними та суспільними інститутами. За своєю сутністю сучасна система соціального захисту населення є закономірним відображенням таких глобалізаційних тенденцій суспільного розвитку, як соціалізація економіки та інтелектуалізація суспільного виробництва, пріоритетність загальнолюдських цінностей, утвердження високих стандартів якості життя та підвищення рівня соціального захисту.

На сьогодні залишаються невирішеними проблеми забезпечення ефективності виконання програм соціального захисту населення регіону при реалізації пріоритетів регіональної соціальної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема забезпечення ефективності соціального захисту населення завжди посідала важливе місце серед актуальних проблем економічної науки.

Основи теорії соціального захисту населення, його принципи, цільова мотивація та об'єктивна необхідність в умовах динамічного розвитку ринкової економіки найбільш ґрунтовно відображені у працях таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як: Н. Абакумова, Т. Агапова, У. Беверідж, В. Бобков,

Т. Ганслі, Дж. Гелбрейт, Е. Денісон, В. Джевонс, Л. Ерхард, Г. Еспінг-Андерсен, В. Кадомцева, Дж. Кейнс, А. Пігу, У. Ростоу, П. Спікер, Р. Тітмусс, Е. Хансен, Е. Холостова, О. Амоша, С. Батажок, В. Бевз, Н. Болотіна, Н. Борецька, Є. Борщук, З. Галушка, В. Геєць, І. Гнибіденко, О. Грішнова, В. Загорський, Ю. Зайцев, І. Каленюк, А. Колот, М. Кравченко, В. Куценко, П. Леоненко, Е. Лібанова, Г. Лопушняк, О. Мельник, О. Новікова, А. Поручник, В. Савчук, В. Скуратівський, А. Чухно, Л. Шевченко, А. Халецька, В. Якубенко та інших.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне результатам наукових пошуків вітчизняних і зарубіжних вчених у цій сфері, необхідно зазначити, що значна частка проблем теоретичного і методологічного спрямування, його функціонування і розвитку в умовах ринкової економіки залишаються невирішеними, а здобутки науковців у дослідженні цієї проблеми є недостатньо повними і комплексними. Зокрема, невирішеним залишається питання формування дієвого механізму забезпечення ефективності виконання програм соціального захисту населення в регіоні.

Метою статті є дослідження науково-теоретичних особливостей формування механізму забезпечення ефективності виконання програм соціального захисту населення регіону.

Виклад основного матеріалу. В умовах розвитку ринкових відносин в Україні виникає потреба у посиленні регулюючого впливу на процеси, що відбуваються при реалізації пріоритетів регіональної соціальної політики. Одним із найдієвіших способів впливу на ці процеси є розроблення ефективних програм соціального захисту населення регіону, що дають змогу інституціям, відповідальним за реалізацію регіональної соціальної політики, чітко визначити пріоритети, цілі й напрями соціального захисту населення регіону на коротко-, середньо- і довготривалу перспективи, а також конкретні заходи, які забезпечують їх досягнення, із визначенням необхідних для цього фінансових, матеріально-технічних, інформаційних та трудових ресурсів [1].

Вирішення соціальних проблем та підвищення соціальних стандартів населення є основним завданням соціально-економічної політики більшості розвинутих країн світу.

Для різних моделей соціального захисту населення в країнах із усталеною ринковою економікою характерне широке використання індикативного планування в соціальній сфері на основі розробки науково обґрунтованих цільових комплексних програм з їх соціальною експертизою та моніторингом, перенесення центру ваги при вирішенні питань соціального захисту населення на регіональний рівень. У функціонуванні системи соціального захисту громадян велику роль відіграють різноманітні недержавні громадські організації. Соціальний захист населення ґрунтується на використанні значного

за обсягом арсеналу ефективних форм і методів та раціонального співвідношення адресності і безадресності, а також диференційованого підходу, зважаючи на матеріальне становище окремої особи, сім'ї, соціальних груп та верств населення [2].

Особливої уваги в умовах нашої країни потребує вирішення проблем, пов'язаних із підвищенням загального життєвого рівня, подолання бідності, забезпеченням соціальних гарантій, покращенням здоров'я населення та якості життя.

В Україні удосконалення системи соціального захисту є важливим елементом державної політики, адже в умовах складної фінансово-економічної ситуації, окупації та анексії частини її території, ведення військових дій на сході країни, стрімко знижується рівень життя громадян, їх зайнятість, доступність суспільних благ. Також на сьогодні для України, як і для інших європейських країн, характерними є загострення демографічних чинників, збільшення людей пенсійного віку на тлі зниження кількості працездатних осіб. При цьому в Україні значна частка населення працездатного віку офіційно не працює, що, відповідно, знижує загальну суму внесків до страхових фондів [3].

Нагальною потребою сьогодні є створення нової системи соціального захисту населення на місцях, і регіони у цьому процесі мають виконувати провідну роль. Дієвим інструментом реалізації соціальної функції в регіонах є регіональні соціальні програми.

Соціальна програма є системою, яку можна визначити як сукупність взаємопов'язаних дій або заходів, спрямованих на досягнення певних результатів у сфері соціального захисту населення, забезпечену фінансовими та організаційними ресурсами.

Результатами соціальних програм, як правило, є покращення рівня або якості життя певних груп населення, а також їх соціальний захист.

Соціальна програма, як і будь-яка система, має певний склад. Компоненти соціальної програми існують не незалежно, а мають один з одним певні зв'язки. Зв'язки можуть бути зовнішніми або внутрішніми по відношенню до програми. Компоненти програми можуть бути пов'язані між собою безпосередньо або опосередковано – через інші компоненти. Зв'язки разом із компонентами визначають стан і структуру програми. Структуру програми можна визначити як сукупність компонентів та її внутрішніх зв'язків.

Методологічною основою розробки соціальних програм можна назвати метод системного аналізу, який є методологією прийняття рішень [4].

Загальну структурно-організаційну схему будь-якої соціальної програми можна подати у такій формі:

1. Соціальна програма.
2. Науково-методичне забезпечення.

3. Нормативно-правове забезпечення.
4. Фінансове забезпечення.
5. Організаційне забезпечення.
6. Обґрунтування необхідності розробки.
7. Розробка необхідних правових актів.
8. Визначення обсягів та джерел фінансування.
9. Підготовка необхідних кадрів.
10. Узгодження нових правових актів із діючими.
11. Організація структур.
12. Здійснення фінансового контролю.
13. Організація контролю.
14. Формування конкретних заходів.
15. Обґрунтування організаційного забезпечення.
16. Оцінка очікуваних результатів.

Методологія розробки соціальних програм дає змогу відповісти на такі запитання:

- які категорії населення будуть охоплені програмами соціального захисту;
- якою має бути послідовність виконання соціальних програм;
- яким вимогам повинні відповідати організаційні заходи соціальних програм;
- які методологічні підходи мають застосовуватись при аналізі ефективності виконання соціальних програм?

Логіка розробки програм полягає в упорядкованій послідовності, взаємоузгодженості і обґрунтованості процедур програмування.

Можна виділити такі структурні елементи логіки програмування:

- визначення та формування цілі або системи цілей, які має досягти об'єкт програмування;
- аналіз вихідного рівня розвитку об'єкту програмування, уточнення його параметрів;
- визначення обсягів змісту ресурсів, які будуть потрібні для розробки та впровадження програми;
- аналіз можливих проблем та наслідків у результаті впровадження програми [5].

Класифікувати соціальні програми можна за різними критеріями: спрямованістю, територіальними масштабами, термінами дії, рівнем комплектності.

За спрямованістю програми поділяються на такі види:

1. Соціальні програми попередження – спрямовані на попередження негативних соціальних наслідків будь-яких процесів або явищ.
2. Соціальні програми подолання – спрямовані на подолання негативних соціальних явищ або процесів (програми адресної допомоги, програми житлових субсидій).

3. Соціальні програми розвитку – спрямовані на розвиток будь-якої соціальної сфери або соціальної групи [6].

Програми попередження й програми подолання є переважно універсальними типами, які застосовуються у розвинених країнах світу за схожими схемами. Здебільшого ці програми є постійними або довготривалими і діють на національному рівні.

Програми розвитку є специфічними програмами, кожна з них розробляється за своєю схемою. Ці програми мають обмежений термін дії, можуть бути різними за масштабністю.

За термінами дії програми поділяються на: короткострокові (на 1 – 2 роки); середньострокові (3 – 5 років); довгострокові (8 – 10 років та більше); постійно діючі (програма соціального страхування, програма адресної допомоги малозабезпеченим верствам, програма допомоги сім'ям із дітьми).

За масштабністю можна виділити глобальні, регіональні, національні, територіальні програми.

За рівнем комплектності розрізняють програми, спрямовані на вирішення конкретних проблем конкретних категорій населення за допомогою обмежених дій, наприклад програма безкоштовних обідів для молодших школярів тощо.

Окремий вид програм становлять регіональні програми соціального захисту, що є затвердженими нормативно-правовими актами, цілісними документами, які визначають стратегію вирішення соціально-економічних та інших проблем регіонального значення і враховують комплекс взаємопов'язаних заходів і завдань (цільових проектів), що спрямовані на досягнення конкретних кінцевих цілей, узгоджених за терміном їх виконання та складом виконавців, та реалізуються повністю або частково за рахунок коштів місцевого бюджету [7].

Загальновідомо, що однією з основних функцій сучасної держави є соціальна функція. Держава має відігравати провідну роль у побудові соціально-орієнтованого суспільства. Ефективне виконання соціальної функції держави передбачає створення дієвих інструментів для її реалізації, дослідження сукупності соціально-економічних проблем, взаємозв'язків соціальних процесів [8].

Вирішення органами місцевого самоврядування значного обсягу соціальних проблем є реалізацією соціальних зобов'язань держави. Це підтверджується і Законом України “Про місцеве самоврядування в Україні”, який містить низку норм та вимог щодо здійснення соціального захисту населення на місцевому рівні, а саме: необхідність формування і реалізації місцевих соціальних програм; залучення недержавних суб'єктів до здійснення заходів соціальної політики, зокрема на договірних засадах; повноваження органів місцевого самоврядування щодо формування небюджетних фондів і розпорядження їхніми коштами в інтересах територіальної громади;

встановлення і забезпечення додаткових до державних соціальних гарантій населенню; встановлення пільг юридичним і фізичним особам, які надають безоплатні соціальні послуги уразливим верствам населення тощо [9].

Взаємодія органів місцевої виконавчої влади та органів місцевого самоврядування при вирішенні соціального захисту населення відіграє значну роль. Територіальні органи спільно організують систему адресної соціальної допомоги пільговим і незаможним категоріям населення; реалізують програми соціальної допомоги; організують роботу центрів соціального обслуговування, центрів соціальної допомоги родині та дітям, соціальних притулків, фінансованих за рахунок коштів пропорційно державних і місцевих бюджетів; організують і беруть під контроль літній та зимовий відпочинок дітей і підлітків; реалізують міські програми у сфері охорони здоров'я, освіти, соціального захисту населення тощо [10].

Одним із найбільш ефективних і поширених інструментів реалізації регіональної соціальної політики є соціальні програми. Завдання соціального програмування полягає у комплексному використанні всіх елементів соціальної політики для досягнення визначеної мети. Програмування передбачає не тільки формулювання цілей, але й визначення матеріальних, фінансових засобів реалізації [11].

За результатами узагальнення існуючих підходів до визначення соціальних програм, можна сформулювати обґрунтоване визначення регіональної програми соціального захисту. Регіональна програма соціального захисту є системою взаємопов'язаних дій або заходів, спрямованих на покращення рівня або якості життя соціально незахищених категорій населення регіону, що ініціюються місцевими органами влади і базуються на перерозподілі коштів у системі місцевих фінансів.

Класифікувати регіональні програми соціального захисту пропонується за таким комплексом класифікаційних ознак:

- спрямованістю;
- територіальними масштабами;
- термінами дії;
- рівнем комплексності [12].

Враховуючи складові соціального захисту, управління цією сферою доцільно здійснювати за такими напрямками: соціальне забезпечення, соціальне страхування та державні соціальні стандарти, гарантії та нормативи [13].

Соціальна допомога здебільшого фінансується з бюджету та добровільних пожертвувань і сплачується людям, які перебувають у нужді, як на основі перевірки їхнього доходу та засобів існування, так і за певними критеріями без перевірки доходу. Тому трапляється, що одні прошарки населення користуватимуться благами програм соціального захисту, а інші будуть виключені зі сфери її дії. Розмір допомоги, яку отримують найнужденніші групи

населення, може бути меншим, аніж допомога не таким нужденним. Основне завдання соціальної допомоги – полегшити матеріальне становище людей, які опинилися у скрутному становищі, незалежно від їхньої трудової діяльності [14].

Соціальний захист населення на регіональному рівні покликаний забезпечувати раціональне використання ресурсного потенціалу регіону і на цих засадах вирішувати соціальні проблеми населення регіону, дотримуючись при цьому балансу загальнодержавних і регіональних потреб та інтересів. Можна зазначити, що одним із ключових факторів оптимізації системи соціального захисту на сучасному етапі є збалансованість між державними соціальними гарантіями і додатковим задоволенням соціальних потреб людей за рахунок можливостей регіональних органів влади [15].

На сучасному етапі підвищення потреб у соціально-економічному захисті зумовлене зростанням вартості життя, перебуває у суперечності з можливістю задоволення цих потреб через недостатність матеріальних та фінансових ресурсів. Необхідність залучення населення до активного самозахисту через працю, надання пріоритетності стимулюванню соціальної підтримки трудової активності та підприємливості, яку концентрує у собі середній клас, є головним джерелом і об'єктивною основою напрямку підвищення суспільного благополуччя і стабільності. Складність становлення і збільшення прошарку середнього класу як основного продуцента захисного потенціалу для інших категорій населення, нижчих за рівнем життя, пов'язана із неврегульованістю перерозподільчих відносин у нашому суспільстві і потребує особливих реагувань із боку держави, зокрема через удосконалення механізмів виконання програм соціального захисту населення [16].

Із запровадженням програмно-цільового методу формування регіональних соціальних бюджетів помітно змінюється тип оцінки ефективності регіональної соціальної політики. Акцент переноситься із контролю за виконанням соціальних програм на забезпечення їх ефективності: замість того, щоб порушувати питання, чи правильно витрачаються кошти під час реалізації програм соціального захисту, порушуються питання про те, наскільки ефективно використовуються кошти при досягненні цілей регіональної соціальної політики. З цією метою нами розроблений механізм забезпечення ефективності виконання програм соціального захисту населення регіону (рис. 1).

Головним в отриманні відповідей на питання ефективності використання коштів регіональних соціальних програм має бути аудит ефективності виконання програм соціального захисту населення регіону.

Метою аудиту ефективності виконання програм соціального захисту населення регіону є здійснення оцінки досягнення запланованих показників (підвищення рівня захищеності населення регіону), виявлення проблем у виконанні програм соціального захисту населення регіону та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності використання ресурсів, направлених на фінансування програм соціального захисту.

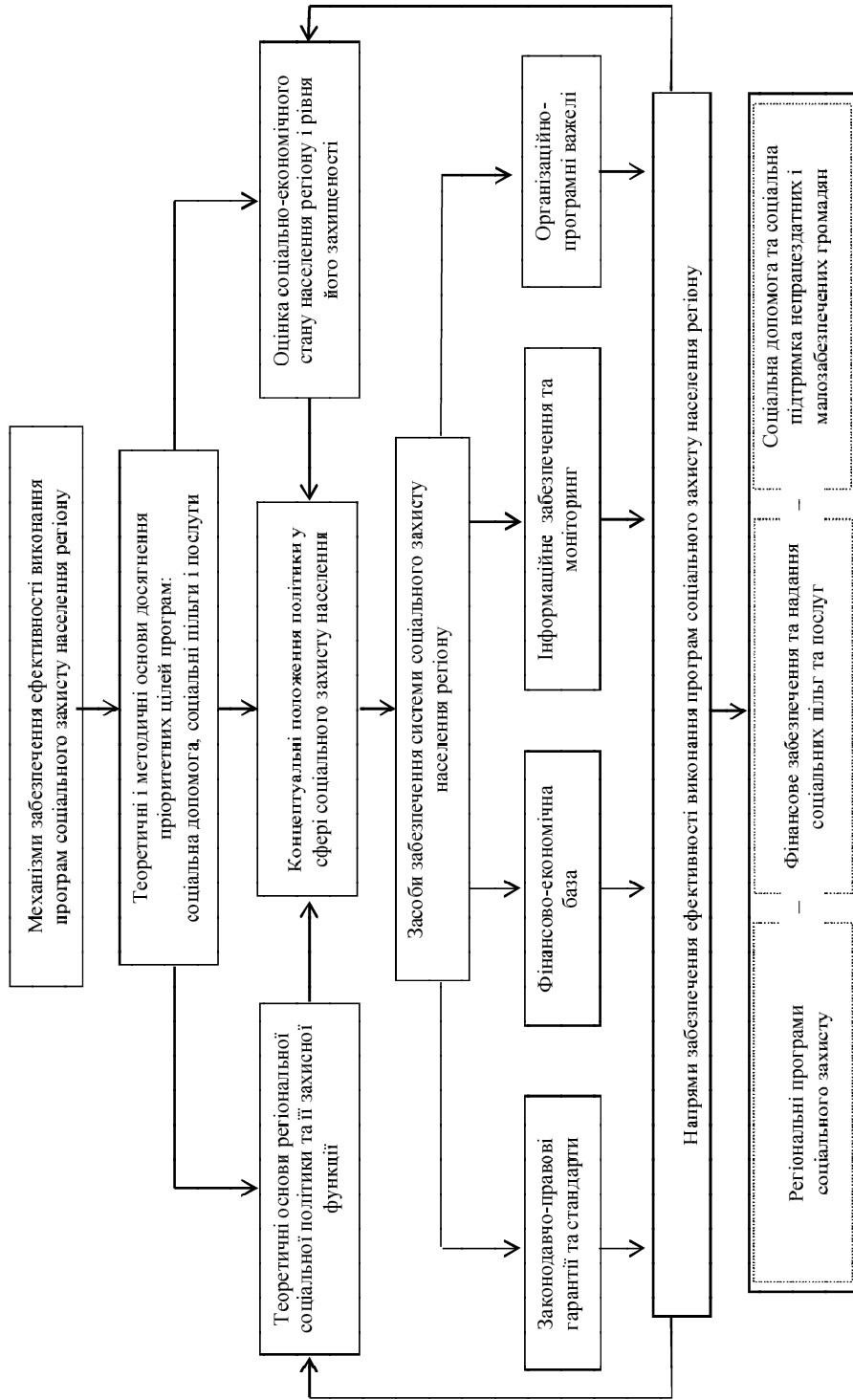

Рис. 1. Механізм забезпечення ефективності виконання програм соціального захисту населення регіону

Основними завданнями аудиту ефективності виконання програм соціального захисту є:

1) оцінка ефективності виконання програм соціального захисту шляхом порівняння звітних даних щодо виконання програми (виконання результативних показників) із заданими параметрами, зокрема зазначеними в паспорті програм соціального захисту, порівняння рівня досягнутих показників із рівнем їх фінансування;

2) виявлення упущень і недоліків організаційного, нормативно-правового та фінансового спрямування, які перешкоджають своєчасному і повному виконанню програм соціального захисту;

3) визначення ступеня впливу виявлених упущень і недоліків на досягнення запланованих показників;

4) підготовка обґрунтованих пропозицій щодо шляхів (форм, засобів) більш раціонального та ефективного використання ресурсів, направлених на фінансування програм соціального захисту, поліпшення організації програм соціального захисту з наголосом на можливостях підвищення ефективності програм, їх подальшої реалізації із залученням необхідного обсягу бюджетних коштів чи їх перегляду [17].

Об'єктом аудиту ефективності виконання програм соціального захисту є бюджетні кошти, що спрямовані на виконання програм соціального захисту, ефективність яких необхідно оцінити у процесі аудиту.

Здійснюючи аудит ефективності, аудитори вибирають та застосовують прийоми і процедури, які відповідають конкретним обставинам. Ці прийоми та процедури повинні дозволяти отримувати достатні, дійсні та необхідні докази, які вмотивовано підкріплюють або спростовують їхні думки та висновки [18].

Таким чином, впровадження системного підходу щодо складових забезпечення соціального захисту населення, зокрема через законодавчо-правові гарантії та стандарти, фінансово-економічну базу, інформаційне і організаційно-програмне забезпечення, аудит ефективності виконання програм соціального захисту, передбачає розробку наукової програми фундаментальних досліджень теорії і механізмів регулювання соціального захисту в ринкових умовах, а в практичному плані – моніторингу застосування граничних стандартів і індикаторів соціальної захищеності населення, спрямованих на реалізацію встановлених Конституцією України та законами України основних соціальних гарантій [19].

В умовах обмеженості фінансових ресурсів важливо змінити роль і функції держави у сфері соціального захисту. Держава передусім повинна створити такі умови для своїх громадян, за яких кожен зміг би забезпечити достойний рівень життя не тільки для себе, а й для своєї сім'ї. Це дозволить суттєво зменшити видатки на різну допомогу.

Таким чином, управління у сфері соціального захисту буде тісно переплетене з державною політикою зайнятості та охорони праці, яка також є одним із видів державної соціальної політики й охоплює політику регулювання

ринку праці й забезпечення ефективної зайнятості населення, політику організації та нормування праці, політику забезпечення безпечних умов праці, політику забезпечення справедливого вирішення виробничих колективних спорів і трудових конфліктів [20].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Розглядаючи соціальний захист населення як об'єкт державного управління, можна підсумувати, що управління у сфері соціального захисту є цілісною системою в рамках формування і реалізації державної соціальної політики, що функціонує у тісній взаємодії з іншими її видами.

Державне управління має здійснювати правове, організаційне, фінансове, наукове та кадрове забезпечення сфери соціального захисту. Також доцільно, на нашу думку, залучати до здійснення соціального захисту населення недержавні та громадські організації.

Вважаємо, що особливе місце в системі соціального захисту населення відіграє його фінансове забезпечення. Аналізуючи видатки на соціальний захист, підкреслимо їх постійне зростання, що, з одного боку, є одним із основних інструментів поліпшення рівня матеріального становища населення.

Удосконалення управлінських процесів у сфері соціального захисту населення повинно, на нашу думку, розвиватися у напрямках, які базуються на принципах координаційного управління. Це означає розробку та реалізацію взаємоузгоджених державних і місцевих соціальних програм, розвиток договірних відносин між соціальними службами і клієнтами, між соціальними службами різних форм власності (зокрема державної і комунальної) та організаційно-правових форм, взаємодію державних органів і недержавних організацій тощо.

З урахуванням викладеного вище, одним із найважливіших завдань регіональних органів соціального захисту на місцях є запровадження дієвого механізму забезпечення ефективності виконання програм соціального захисту населення регіону, який охоплював би такі напрями: регіональні програми соціального захисту; фінансове забезпечення та надання соціальних пільг та послуг населенню регіону; соціальна допомога та соціальна підтримка непрацевдатних і малозабезпечених громадян у регіоні.

Для визначення ефективності використання коштів регіональних соціальних програм необхідно регулярно проводити аудит ефективності виконання програм соціального захисту населення регіону, який дасть відповідь на питання, наскільки ефективно використовуються кошти, направлені на досягнення цілей регіональної соціальної політики.

Список використаної літератури

1. Разборська О. О., Ліщина Т. В. Проблеми оцінки ефективності виконання бюджетних програм. URL : <http://intkonf.org/razborska-o-o-lischina-tv-problemi-otsinki-efektivnosti-vikonannya-byudzhethnih-program/> (дата звернення: 23.10.2018).
2. Руженьський М. М. Соціальний захист населення в умовах формування ринкової моделі економіки України : монографія. Київ : ІПК ДСЗУ, 2013. С. 192.

3. Лисяк Л. В. Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні: проблеми та перспективи // Вісник Дніпропетровського університету. 2017. Вип. 11 (1). С. 28. (Серія “Економіка”).

4. Аналіз соціальних програм по соціальному захисту населення. URL : <https://ukrbukva.net/14084-Anal-z-soc-al-nih-program-po-soc-al-nomu-zahistu-naselennya.html> (дата звернення: 23.10.2018).

5. Методологія розробки державних соціальних програм. URL : <http://soc.bobrodobro.ru/768> (дата звернення: 23.10.2018).

6. Соціальна політика та соціальні програми. URL : https://knowledge.allbest.ru/sociology/3e0a65635a3ad78a4c43a89521316c36_0.html (дата звернення: 23.10.2018).

7. Беседін В. Ф. Прогнозування і розробка програм : метод. посіб. / за ред. В. Ф. Беседіна. Київ : Наук. світ, 2000. 468 с.

8. Аналіз соціальних програм по соціальному захисту населення. URL : <https://ukrbukva.net/14084-Anal-z-soc-al-nih-program-po-soc-al-nomu-zahistu-naselennya.html> (дата звернення: 23.10.2018).

9. Лопушняк Г. С. Державна соціальна політика як передумова економічного розвитку України : монографія. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. С. 52, 53.

10. Реформування соціальної політики в Україні: проблеми та перспективи : навч.-наук. вид. / авт. кол. : В. А. Скуратівський, В. П. Трощинський, П. К. Ситник [та ін.] ; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трощинського. Київ ; Львів : НАДУ, 2012. С. 356.

11. Аналіз соціальних програм по соціальному захисту населення...

12. Там само.

13. Лопушняк Г. С. Соціальний захист населення: теоретична концептуалізація та особливості державного управління // Теорія та практика державного управління. 2011. Вип. 2 (33). С. 283.

14. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян : навч. посіб. Дніпропетровськ : Дніпропетровська державна фінансова академія, 2010. С. 14.

15. Туленков М. В. Соціальний захист у соціологічному вимірі : монографія. Київ : ППК ДСЗУ, 2011. С. 138, 139.

16. Баранецька С. С. Ідеологічні основи державної соціальної політики на сучасному етапі господарювання. URL : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=42229> (дата звернення: 23.10.2018).

17. Виконання бюджетних програм. URL : <https://helpiks.org/4-113607.html> (дата звернення: 23.10.2018).

18. Там само.

19. Баранецька С. С. Ідеологічні основи державної соціальної політики на сучасному етапі господарювання...

20. Лободіна З. М. Практика і проблематика здійснення видатків місцевих бюджетів Тернопільської області на соціальну сферу та соціальний захист населення // Збірник праць : у 10 т. / відпов. ред. М. Андрейчин ; ред. тому О. Гомотюк, В. Дерій ; Тернопільський осередок Наукового товариства ім. Шевченка, Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2015. Т. 10 : Проблеми економіки Тернопільщини та інших територій України. С. 140.

Статтю подано: 30.08.2018

Статтю схвалено: 10.09.2018

Koretska Tetiana Kostiantynivna

*Postgraduate student of Lviv Regional Institute
for Public Administration of the National Academy
for Public Administration under the President of Ukraine*

ORCID: 0000-0003-4824-3151

e-mail: tetyana.koretska@gmail.com

THE MECHANISM OF PROVIDING THE EFFECTIVE IMPLEMENTATION OF PROGRAMS FOR SOCIAL PROTECTION OF THE REGION'S POPULATION

Problem setting. In the settings when market relations in Ukraine are developing, there is a need to strengthen the regulatory influence on the processes taking place in implementing the priorities of regional social policy. One of the most effective ways of influencing these processes is the development of effective programs for social protection of the region's population, which enable the institutions that are responsible for the implementation of regional social policy to clearly define priorities, goals and areas of social protection of the region's population for the foreseeable future, in the midterm and long term, as well as certain measures that ensure their achievement, with the definition of necessary financial, material and technical, informational and labor resources for this.

Recent research and publications analysis. The fundamentals of the theory of social protection of the population, its approaches, objective motivation and fact-based relevancy in the context of the dynamic development of market economy are reflected to the fullest extent in the writings of such domestic and foreign scholars as N. Abakumova, T. Ahapova, W. Beveridge, V. Bobkov, T. Hansley, J. Galbraith, E. Denison, W. Jevons, L. Erhard, G. Esping-Andersen, V. Kadomtseva, J. Keynes, A. Pigou, W. Rostow, P. Speaker, R. Titmuss, A. Hansen, E. Kholostova, O. Amosha, S. Batazhok, V. Bevez, N. Bolotina, N. Boretska, Ye. Borshchuk, Z. Halushka, V. Heyets, I. Hnybidenko, O. Hrishnova, V. Zahorskyi, Yu. Zaytsev, I. Kaleniuk, A. Kolot, M. Kravchenko, V. Kutsenko, P. Leonenko, E. Libanova, H. Lopushniak, O. Melnyk, O. Novikova, A. Poruchnyk, V. Savchuk, V. Skurativskyi, A. Chukhno, L. Shevchenko, A. Khaletska, V. Yakubenko and others.

Highlighting previously unsettled parts of the general problems. The object of the article is studying scientific and theoretical features of creating a mechanism of providing the effective implementation of programs for social protection of the region's population.

Paper main body. A social program is a system that can be defined as a set of interrelated actions or activities aimed at achieving certain results in the field of social protection of population, provided with financial and organizational resources. The results of social programs, as a rule, are the improvement of the level or quality of life of certain groups of population, as well as their social protection.

A separate type of programs consists of regional programs for social protection, which are an approved normative legal act, a holistic document that defines a strategy for solving social and economic and other issues of regional significance, and includes a set of interrelated activities and tasks (targeted projects), which are aimed at reaching specific ultimate goals, agreed upon by their timing and composition of performers, and implemented in full or in part at the expense of the local budget.

The regional program for social protection is a system of interrelated actions or measures aimed at improving the level or quality of life of socially disadvantaged categories of the

region's population, initiated by local authorities and based on redistribution of funds in the system of local finances.

With the introduction of the program-target method for the formation of regional social budgets, the nature of assessing the effectiveness of regional social policy is noticeably changing. The emphasis is placed on monitoring the implementation of social programs to ensure their effectiveness: instead of inquiring about the correct spending of funds during the implementation of social protection programs, the questions are raised as to how effectively funds are used to achieve the goals of regional social policy. To this end, a mechanism of providing the effective implementation of programs for social protection of the region's population has been developed.

The main answer to the issue of the effectiveness of using the funds of regional social programs should be to audit the effectiveness of the implementation of programs for social protection of the region's population.

The purpose of the audit of the effectiveness of implementation of programs for social protection of the region's population is to assess the achievement of the planned indicators (the increase of the level of protection of the region's population), identify problems in implementing the programs for social protection of the region's population and develop proposals for improving the efficiency of the use of resources aimed at financing social protection programs.

Conclusions of the research and prospects for further studies. Considering the social protection of the population as an object of public administration, it can be summarized that the management in the field of social protection is an integral system within the framework of the formation and implementation of the state social policy.

One of the most important tasks of the regional social protection agencies at the local level is the introduction of an effective mechanism of providing the effective implementation of programs for social protection of the region's population, which would cover the following areas: regional programs for social protection; financial support and provision of social privileges and services to the region's population; social assistance and social support for the disabled and financially disadvantaged citizens in the region.

In order to determine the effectiveness of using the funds of regional social programs, it is necessary to conduct a regular audit of the effectiveness of implementation of social protection programs in the region, which will show how effectively the funds are used to achieve the objectives of regional social policy.

Keywords: social policy; social protection of population; program for social protection; mechanism of effective implementation of programs for social protection; audit of implementation of programs for social protection.

References

1. Razborska, O. O., Lishchyna, T. V. (2018). *Problemy otsinky efektyvnosti vykonannya biudzhethnykh prohram*. URL : <http://intkonf.org/razborska-o-o-lischina-tv-problemi-otsinki-efektivnosti-vikonannya-byudzhethnih-program> [in Ukrainian].
2. Ruzhenskyi, M. M. (2013). *Sotsialnyi zakhyst naseleattia v umovakh formuvannia rynkovoï modeli ekonomiky Ukrainy*. Kyiv: IPK DSZU. pp. 192 [in Ukrainian].
3. Lysiak, L. V. (2017). Finansove zabezpechennia sotsialnoho zakhystu naseleattia v Ukraini: problemy ta perspektyvy. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu, Seriiia "Ekonomika"*, Vyp. 11 (1), pp. 28 [in Ukrainian].
4. Analiz sotsialnykh prohram po sotsialnomu zakhystu naseleattia. (2018). URL : <https://ukrbukva.net/14084-Anal-z-soc-al-nih-program-po-soc-al-nomu-zahistu-naseleattia.html> [in Ukrainian].

5. Metodolohiia rozrobky derzhavnykh sotsialnykh proham. (2018). URL : <http://soc.bobrodobro.ru/768> [in Ukrainian].
6. Sotsialna polityka ta sotsialni prohamy. (2018). URL : https://knowledge.allbest.ru/sociology/3c0a65635a3ad78a4c43a89521316c36_0.html [in Ukrainian].
7. Besedin, V. F. (Eds.). (2000). *Prohnozuvannia i rozrobka proham*. Kyiv : Nauk. cvit. 468 p. [in Ukrainian].
8. Analiz sotsialnykh proham po sotsialnomu zakhystu naselennia. (2018). URL : <https://ukrbukva.net/14084-Anal-z-soc-al-nih-program-po-soc-al-nomu-zahistu-naselennya.html> [in Ukrainian].
9. Lopushniak, H. S. (2011). *Derzhavna sotsialna polityka yak peredumova ekonomichnoho rozvytku Ukrainy*. Lviv: LRIDU NADU. pp. 52-53 [in Ukrainian].
10. Skurativskiy, V. A., Troshchynskiy, V. P., Sytnyk, P. K. ta in. (Eds.) (2012). *Reformuvannia sotsialnoi polityky v Ukraini: problemy ta perspektyvy*. Kyiv; Lviv: NADU. pp. 356 [in Ukrainian].
11. Analiz sotsialnykh proham po sotsialnomu zakhystu naselennia...
12. Ibid.
13. Lopushniak, H. S. (2011). Sotsialnyi zakhyst naselennia: teoretychna kontseptualizatsiia ta osoblyvosti derzhavnoho upravlinnia. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, Vyp. 2 (33), pp. 283 [in Ukrainian]
14. Barannik, L. B. (2010). *Sotsialnyi zakhyst hromadian*. Dnipropetrovsk: Dnipropetrovska derzhavna finansova akademiia. pp. 14 [in Ukrainian].
15. Tulenkov, M. V. (2011). *Sotsialnyi zakhyst u sotsiologichnomu vymiri*. Kyiv: IPK DSZU. pp. 138, 139 [in Ukrainian].
16. Baranetska, S. S. (2018). *Ideolohichni osnovy derzhavnoi sotsialnoi polityky na suchasnomu etapi hospodariuvannia*. URL : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=42229> [in Ukrainian].
17. Vykonnannia biudzhetykh proham. (2018). URL : <https://helpiks.org/4-113607.html> [in Ukrainian].
18. Ibid.
19. Baranetska, S. S. *Ideolohichni osnovy derzhavnoi sotsialnoi polityky...*
20. Lobodina, Z. M. (2015). Praktyka i problematyka zdiisnennia vydatkiv mistsevykh biudzhetyv Ternopilskoi oblasti na sotsialnu sferu ta sotsialnyi zakhyst naselennia. In M. Andreichyn (Eds.). *Zbirnyk prats* (Vol. 10 : Problemy ekonomiky Ternopilshchyny ta inshykh terytorii Ukrainy, pp. 140). O. Homotiuk, V. Derii (Eds. Vol.). Ternopil: Ekonomichna dumka TNEU [in Ukrainian].

Paper submitted: 30.08.2018

Paper accepted: 10.09.2018

Цитування: Корецька Т. К. Механізм забезпечення ефективності виконання програм соціального захисту населення регіону // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 3 (56) : у 2 ч. Ч. 1 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. С. 112—125.

Citation: Koretska, T. K. (2018). Mekhanizm zabezpechennia efektyvnosti vykonannia proham sotsialnoho zakhystu naselennia rehionu. *Efficiency of Public Administration*, Issue 3(56), pp. 112-125.